

דברי ישר

לקוטים, מוסרים ופרפראות בפשט וברדש

בפרשת השבוע ובענייני דיומא

בדפוס מנח דברי ישר

פרשת נשא תשפ"ו
 שנה ט"ז

גליון דתר"מ - 644

לעילוי נשמת

אמור"ר הגאון רבי דב בן רבי זלמן זצלה"ה

נלב"ע כב שבט תשפ"ד

אמי מורתי הצדקנית מרת שיינא בת רבי ישראל שלום ע"ה

נלב"ע יד סיון תשע"א

צורה לפשר

איש אחד ושתי הנהגות

**אִישׁ אִישׁ כִּי תִשְׁטָה אִשְׁתּוֹ
 וּמַעֲלָה בּוֹ מַעַל**

רבי אליעזר שולביץ זצ"ל בספר אור אליעזר מביא ומפרש דברי המדרש שעל כל בר דעת לדעתו ולקיימו.

אמרו במדרש רבה (פרשה ט ב) **לא היה צריך לומר אלא איש כי תשטה אשתו, מה ת"ל איש איש וכו', למדה אותך התורה שתהא ותרוך בתוך ביתך.**

נשפך יין הוי ותרוך - **לְהַנְחִיל אֶהְיֶינָּהּ** [פ"י, יש ביד הקב"ה להנחילך טובות הרבה ואינך זקוק לדאוג על היין שנשפך], וכן **וְאֶצְרֵתִי הֵם אִמְלָא** [פ"י, כנ"ל ימלא אוצרותיכם מחדש].

נקרע כסותך - **יִמְלֵא ה' כָּל מְשָׁאֲלוֹתֶיךָ** [פ"י, שהקב"ה ימלא כל מחסורך ואל לך להקפיד כלל על אנשי ביתך על כך], אבל אם שמעת דבר ערוה על אשתך, קום כגבר למי שגבר את הוי גבר, לכך נאמר "איש איש", ע"כ לשון המדרש וביאורו.

ומבאר רבינו כי אף שעל האדם להיות ותרוך בעניני ממון ובפרט בתוך ביתו שצריך לוותר ולנהוג עם אנשי ביתו בנחת כדי שיקבלו ממנו, ועיין שבת (נד:) ובגיטין (י:ו) לעולם אל יטיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו, אבל במה שנוגע לעניני איסור צריך להיות גבר בגוברין ולא לוותר כלל, וכדאיתא בשבת (נד:) כל מי שאפשר למחות באנשי ביתו ולא מיחה נתפס על אנשי ביתו.

ולפי כל הנ"ל יש להסביר כפל הלשון איש איש, שבא לרמז כי צריך האדם שתהיינה לו בביתו שתי הנהגות, א. הנהגה במילי דעלמא. ב. הנהגה במילי דשמיא [ועי' ב"מ (נט.) הא במילי דעלמא הא במילי דשמיא].

ואף שבמילי דעלמא צריך להיות איש רך כקנה ותרוך וסלחן, ועל כל עניני הפסד ממון שיהיו בביתו לא יקפיד על בני ביתו ויאמין שהכל הוא בהשגחה, ויבטח בהשי"ת שימלא כל חסרונותיו ומשאלותיו, הא במילי דעלמא.

אבל בהנהגה שבמילי דשמיא, צריך להיות איש חיל גבר בגוברין לעמוד בתוקף ובזריזות לפקח להזהיר ולשמור את ביתו מכל חטא ולצוות על הטוב.

בדיקת העפר

וּמִן הָעֶפֶר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן

כתב הצרור המור כי נתינת העפר ממקום קדוש למי הסוטה, מפני שתחלת ברייתו של אדם היתה במים ובעפר, והעפר הזה היה מעפר ארץ ישראל. ככתוב בבראשית ב, ז **עָפָר מִן הָאֲדָמָה** - מן האדמה הידועה, ועפר זה היה ממקום המקדש לפי שהיה האדם ביצירתו קדוש.

פיכת לפשר

המעל שבו

**וְאִישׁ אֶת קִדְשׁוֹ לֹא יִהְיוּ אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן
 לַכֹּהֵן לֹא יִהְיֶה.**

אִישׁ אִישׁ כִּי תִשְׁטָה אִשְׁתּוֹ וּמַעֲלָה בּוֹ מַעַל.

כתב רש"י לבאר סמיכות העניינים איש איש כי תשטה אשתו - מה כתוב למעלה מן הענין ואיש את קדשיו לוי יהיו אם אתה מעבב מתנות הכהן חייך שתצטרך לבא אצלו להביא לו את הסוטה. בספר חזון עובדיה ליוורנו תקמ"ז מוסיף נפך על דרשה זו. נאמר בסוטה איש איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל, לכאורה תוספת המילה בו מיותרת ודי היה לכתוב ומעלה מעל. אלא כאן רמז הכתוב לדרש שכתב רש"י, איש איש כי תשטה אשתו ומעלה, ומה טעם מעלה - כי בו מעל, כי האיש עצמו כבר מעל בזה שעיקב הקדשים ולא נתנם לכהן.

אחת תתוודה ואחת תשתה

**וְקָנָא אֶת אִשְׁתּוֹ וְהוּא נִטְמָא אוֹ עֵבֶר עָלָיו
 רוּחַ קְנָאָה וְקָנָא אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִיא לֹא נִטְמָא**

העקדת יצחק מבאר כי מדבר הכתוב בשתי סוגי נשים.

יש אשה הסוטה תחת בעלה בגלל שלא הצליחה להתגבר על תאוותיה, ויש אשה שפרקה מעליה כל עול וסוברת כי לית דין ולית דיין וחוטאת ככל העולה על רוחה לשם חטא.

שתי הנשים הללו מובאות אל הכהן, זו שסטתה תחת בעלה מפני שלא גברה על תאוותיה, כשיבוא הכהן להשביע ולהשקות אותה, מפחד השם היא תודה ולא תשבע ולא תשתה ואף כי אמנם היא תצא מתחת בעלה בלא כתובה, אבל לא תענש בעונש הסוטה, כי לא ישקוה במים המאררים.

אבל זו שחטאה בפריקת עול, גם כשיביאווה אל פתח אהל מועד וישביעו אותה, לא תשית לבה לדברי הכהן ולא תודה ותצא מבעלה, אלא תמשיך לעמוד במריה, סופה שתשתה ובטנה תצבה וירכה תיפול.

הקרבתן לכפר על האיש

וְהִבִּיא אֶת קִרְבָּנָה עֲלֵיהָ ה, טו

כתב החזקוני אי אפשר שיהא קרבן זה לכפר עליה שהרי **זָבַח וְשָׁעִים תּוֹעֵבָה** משלי כא, כז הוא, אלא האיש מביא קרבן לכפרה על שראה בה פריצות בתחילה ולא הוכיחה וגרם לשם הנכבד והנורא להמחות במים.

דע מאין באת ולאן אתה הולך

וּמִן הָעֶפֶר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן

בספר אהבת ציון לובלין שצט כתב שנשאל על ייתור הלשון שהיה לו לכתוב ומן העפר אשר בקרקע המשכן, ומה הוסיף ביהיה?

ומתרחץ על פי מה שפירש **בתרגום יונתן** הטעם שלוקחים עפר ונותנים למי הסוטה, מפני שסוף כל אדם לחזור לעפר.

ועל פי זה מבאר אריכות לשון הכתוב וכך הוא מתפרש: **ומן העפר יקח בעבור כי לבסוף יהיה בקרקע משכנו**, והיה על הסוטה לזכור דבר זה כשחטאה, כדרך שאמר אבות ג, א עקביא בן מהללאל הסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עבירה - מאין באת ולאן אתה הולך [ולכן נותן העפר במים] ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון.

בסוף דבריו שולח האהבת ציון לעיין בספר **הואיל משה** פראג שעב אשר כתב [ומקור דבריו הם ירושלמי סוטה פ"ב א] לבאר את מרכיבי המים המאחרים בענין מידה כנגד מידה, כנגד דע מאין באת מטיפה סרוחה - הביא המים, כנגד לאן אתה הולך - הביא העפר, ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, שם הקדוש שנמחה אל המים.

כשלא נטמאה שלא מרצונה לא תנקה

אם לא שָׁכַב אִישׁ אִתָּךְ וְאִם לֹא שָׁטִית טִמְאָה תַּחַת אִישׁךָ הַנָּקִי.

כתב **ראש ישיבת חברון רבי אהרן כהן זצ"ל בבית אהרן** כי יתכן לפרש כפל הלשון אם לא שטית, שבא להורות שאימתי תנקה לגמרי ויתקיים בה ונקתה ונזרעה זרע רק באופן אם לא הייתה השטאת טומאה מצדה. אבל אם מצדה היתה מוכנת להבעל רק למעשה היה העיכוב מצד הבעל אז לא תנקה בחיוב אך בכל זאת תנצל מן האלה ולא יבדקו אותה המים, כי הבדיקה היא רק אם שכב איש אותה.

כשהדור פרוץ המים לא בודקים

והִיְתָה הָאִשָּׁה לְאֵלָה בְּקֶרֶב עַמָּהּ ה. טו
הנצי"ב [בהוספות] **דבר** עומד על דמיון הלשון האמור כאן **בְּקֶרֶב עַמָּה**, בדומה ללשון זה שמוזכר בחיובי כריתות בפרשות אחרי וקדושים, ושם דרשו חז"ל בקרב עמם, ועמם שלום.

פירוש בזמן שעמם שלום והמה צדיקים אז החוטאים נכרתים, מה שאין כן בזמן שהדור כולו מקולקל. אף כאן בפרשת סוטה נאמר לשון זה, ללמדנו כי דוקא בזמן שאין הדור פרוץ בעריות היא נענשת, לאפוקי בזמן שהדור פרוץ אין המים בודקין כפי ששינונו בשלהי מסכת סוטה מז. **משרבו המנאפים פסקו המים המרים.**

ורצונו לומר כי ענין זה שהמים לא יבדקו זהו דבר שבמציאות תלוי במצב הדור.

לאחר שביאר רבינו כי הפסקת המים המאחרים על דרך שתלוי בהתנהגות הדור, מביא את דעת **הרמב"ם** סוטה פ"ג ה"ח י"ט שהטעם שהפסיקו משום שחששו שאין הבעל מנוקה מעוון, שאז אין המים בודקין את אשתו ואפילו זינתה, וזה מלשונו שם: וכל זה אם לא בא בעלה ביאה אסורה מעולם. אבל אם בעל בעילה של איסור אין המים בודקין את אשתו כמו שבארנו. ואם עבר והשקה את אשתו ה"ז מוסיף על חטאתו פשע שגרם לשם המפורש שימחה במים לבטלה ומוציא לעז על מי סוטה שאשתו אומרת לאחרות שזינתה ולא בדקו בה המים והיא לא תדע שמעשי הבעל גרמו שלא בדקו בה. לפיכך משרבו המנאפים בגלוי בבית שני בטלו הסנהדרין את מי המרים וסמכו על הכתוב בקבלה לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה וגו'.

לכן צוה כאן שיקח מעפר המשכן שהוא דומה לעפר המקדש. ונתן אל המים להשקותה, לראות אם ימצא בגוף זאת האשה עפר קדוש שנבראת ממנו, או אם יש לה עפר אחר טמא ואין בה מעפר ארץ ישראל וזה מה שהביאה לשטות.

הצד שהכהן המשקה את הסוטה

יהיה עם הארץ

והִשְׁבִּיעַ אֹתָהּ הַכֹּהֵן וַאֲמַר אֶל הָאִשָּׁה אִם לֹא שָׁכַב אִישׁ אִתָּךְ וְאִם לֹא שָׁטִית טִמְאָה תַּחַת אִישׁךָ הַנָּקִי מִמֵּי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים הָאֵלֶּה ה. יט
והִשְׁבִּיעַ הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה בְּשִׁבְעַת הָאֵלֶּה וַאֲמַר הַכֹּהֵן לָאִשָּׁה יְתֵן ה' אוֹתָךְ לְאֵלָה וְלִשְׁבָּעָה בְּתוֹךְ עַמָּךְ. ה. כא
כאשר הכהן אומר לאשה דברי הברכה אם לא שָׁכַב אִישׁ אִתָּךְ וְאִם לֹא שָׁטִית טִמְאָה תַּחַת אִישׁךָ לא נזכר שם השם בענין, אבל בדברי הקללה מזכיר שם השם על הקללה - יְתֵן ה' אוֹתָךְ לְאֵלָה וְלִשְׁבָּעָה בְּתוֹךְ עַמָּךְ.

בדברי שאול תניינא מביא את קושית שאר בשרו בספר **כסא דהרסנא** בשו"ת בשמים ראש אות רד, על פי מה שאמרו במסכת מכות יא. כי קללת חכם אפילו על תנאי היא באה, לפי זה צריך שיהיה הכהן המשביע את האשה עם הארץ כדי שלא תתקיים הקללה מצד קללת חכם. ומיישב כי ענין זה של קללת חכם זהו דוקא שהחכם מקלל מצד עצמו, שאז הקפיד הקב"ה על כבוד הצדיק יותר משהקפיד על כבודו ולכן הקללה שיוצאה מהצדיק אפילו על תנאי היא באה, אבל אם מקלל בשם השם אז אין הקללה באה כשהיא על תנאי. לכך הזכיר כאן בקללה שם השם כדי שהקללה לא תבוא אם לא שטתה.

באופן נוסף ישב הקושיא של הכסא דהרסנא, כי כאן אין חשש שהקללה תתקיים על תנאי, שהרי כל קיום הקללה על תנאי זה לכבודו של הצדיק, וכאן הצדיק - החכם גם ברך על תנאי, ובאופן כזה שהחכם אמר שני התנאים לא תתקיים הקללה על תנאי כי מכבודו של הצדיק שתתקיים הברכה שאמר על תנאי.

תורת האדם

במדרש סגולת ישראל דרש הפרשה על האדם ומעשיו בעולם הזה, וזה מלשונו:

אִישׁ אִישׁ - זֶה הָאָדָם, כִּי תִשָּׁטֵה אִשְׁתּוֹ - זֶה הַגּוֹף. וְשָׁכַב אִישׁ אִתָּהּ - זֶה יֵצֵר הָרָע. וְהִבִּיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַכֹּהֵן - זֶה הַחֶכֶם הַמְלַמֵּד דַּעַת אֶת הָעָם. וְהִבִּיא קִרְבָּנָה קֶמַח שְׁעוּרִים בְּלֹא שְׁמֹן וּלְבֹנָה. רָצָה לומר שְׁעִשָּׂה מַעֲשִׂים רָעִים בְּבִהְמָה, כְּשֶׁעוֹרִים שֶׁהוּא מֵאֲכָל בְּהֵמָה, וְלֹא עָשָׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁהֵם כְּשֶׁמֶן וְכִלְבֹּנָה.

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִיָּם קִדְשִׁים בְּכָלִי חָרֶשׁ - מַגִּיד לֹו דְבָרֵי תוֹרָה שְׁנִקְרְאוּ מִיָּם, בְּכָלִי חָרֶשׁ - מַגִּיד לֹו שֶׁהַגּוֹף כְּכָלִי חָרֶשׁ סוֹפֵו לְהִשָּׁבֵר וְלָשׁוּב אֶל הָעֶפֶר, זֶהוּ שֶׁאֲמַר וּמִן הָעֶפֶר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקֶרֶעַ הַמִּשְׁכָּן.

וּפָרַע רֹאשָׁה - מַעֲבִיר מִמִּנְחָה הַבְּגָדִים הַצּוּאִים שֶׁהִיְתָה לוֹבָשֶׁת אוֹתָם, וְהֵם הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת וְהַדַּעוֹת הַחֲסֵרוֹת, לְפִיכָךְ אִם נִקְרָעוּ נִקְרָעוּ וְאִם נִפְרָמוּ נִפְרָמוּ, וְהַמִּנְחָה בָּאָה בְּקִפְיָהּ מִצָּרִית וְקוֹשְׁרָהּ בְּחֶבֶל מִצָּרִי - מוֹכִיחוֹ שֶׁלֹא יִלָּךְ בְּחֻקוֹת מִצָּרִים וּמִשְׁבִּיעוֹ שֶׁלֹא יָשׁוּב לְמַעֲשָׂיו הָרָעִים.

וּמִשְׁקָה אוֹתָהּ הַמֵּיִם הַמְאָרְרִים - שֶׁמוֹכִיחוֹ וְיוֹכְחוֹת קָשִׁים וּמָרִים. וּמִקְטִיר הַמִּנְחָה - לְהוֹרוֹת שֶׁאוֹתָם הַמַּעֲשִׂים הָרָעִים כְּשֶׁעוֹרִים כְּבָר עֲזָבָה אוֹתָם לֹא תִשׁוּב אֲלֵיהֶם עוֹד.

אֲבָל אִם לֹא עָמְדָה בְּתוֹכְחָתָה וְנִטְמָאָה בְּמַעֲשֵׂיהָ, וְצִבְתָּהּ בְּטָנָה וְנִפְלְהָ יָרְכָה, שֶׁהֵם סִבַּת הַתַּאֲוָה, הַבְּטָן בְּאֲכִילָה וּשְׂתִינָה, וְהִנְרָף בְּתַאֲוַת הַמִּשְׁכָּב.

וְאִם עָמְדָה בְּתוֹכְחָתָה וְטָהֲרָה הִיא וְנִקְתָּה וְנִזְרָעָה זָרַע. שֶׁהִיא מְתַקְּמָתָה בְּעוֹלָם וְזוֹכָה לְמַעֲשִׂים טוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁאֲמַר זָרַעוּ לָכֶם לְצִדְקָה.

דברי ישרים

פרשת השבוע לצעירי העאן

גליון תצ"ג 493

בהוצאת מכון דברי יוסף

פרשת נשא תשפ"ו

בית בפרשה

תמצית דברי הפרשה בשלוש פרושים ודרושים

אם עשיתם זאת שוב, היא נקראת סוטה, והיא צריכה להביא מנחה לה' ומשקים אותה במים שהכניסו בהם קלף עם פרשת דיני סוטה, ואם היא חטאה - המים קמיתים אותה, ואם לא - המים מכריאים ומיפים אותה.

סמכה התורה לפרשת סוטה, את פרשת הנזיר.

נזיר נקרא מי שנזדר נדר שלא לשמות מן לפחות שלושים יום, ובימי נזירותו אסור לו גם לגלח את שערותיו ולהטמא למתים. לאחר שתמזימי נזירותו, מביא הנזיר קרבנות לה' ומגלח את שערותיו.

הפרשה ממשיכה ומצאה את הפהנים לברך את ישראל בברכה המשלשת - ברכת הפהנים, ומצאים הפהנים לברך את הברכה בקול רם ובמתינות, בכונה ובלב שלם ובאהבה.

חלקה השני של הפרשה עוסק בקרבנות הנשיאים אשר הקריבו את קרבנם מיום חגפת המזבח - ראש חדש ניסן במקדש שנים עשר יום.

בכל יום הקריב נשיא אחר את קרבנו לחגפת המזבח, ואפילו ששקרבנם של כל אחד היה כשל חבריו, בכל זאת חוזרת התורה שוב ושוב שתים עשרה פעמים, להורות לנו על חשיבותו של כל נשיא ונשיא בפני עצמו, ועל כך שלכל נשיא היו פגנות שונות בקרבנו לפי דרגת שבתו.

הפרשה מסתיימת בתאור הדבור שהיה נשמע למשה רבנו בבואו אל אהל מועד לשמוע את דבר ה'.

אחת למספר שנים, כמו בשנה זו, חל חג השבועות ביום ששי ערב שבת קודש, בארץ ישראל יום השבת הזה הוא אסור-חג וקוראים בשבת זו פרשת נשא.

אך בחוצה לארץ בשבת זו חל יום טוב שני של שבועות, ואין קוראים בה בפרשת נשא אלא בקריאת התורה ליום שני של שבועות [שבשנה רגילה מתחיל בפסוק כל הבכור, וכשחל בשבת מתחיל בפסוק עשר תעשר], ובשבתות שלאחריה מתפצלים הקריאות, עד שבת פרשת בלק, שבארץ ישראל יקראו פרשת בלק ובחוצה לארץ פרשות חקת ובלק מחברים, ובפרשת פינחס משתנים ארץ ישראל וחוצה לארץ בסדר הקריאות.

שבת שלום ומבשר.

פרשת השבוע ממשיכה את סיומה של פרשת במדבר שבה ה' צוה את משה למנות את בני לוי הראויים לעבודת המשכן.

פרשת במדבר הסתיימה עם הצווי הנוגע לבני קהת, ופרשתנו פותחת בצווי המנוח של בני גרשון, שמשמרת עבודתם במשכן היתה כל מה ששקד לבגדים ולכסויי המשכן והחצר, כגון היריעות ומכסה האהל, קלעי החצר והמסך.

הממנה על בני גרשון בעבודתם זו, איתמר בן אהרן הפהן.

גם בני מררי וקנזי על משמרתם בעבודת המשכן, ובאחריותם היו כל הקרשים והעמודים הכריחים והאדנים, היתדות והמיתרים, וגם עליהם היה ממנה איתמר בן אהרן הפהן.

התורה מפרטת את מספר הלויים שנמנו והיו ראויים לעבודה זו מגיל שלושים ועד בני חמשים, ובסוף הפל היו שמונת אלפים חמש מאות ושמנים לויים במשמרות עבודת כלי המשכן והחצר.

הפרשה היא הארפה ביותר בתורה ובה מאה שבעים ושש פסוקים! ושמונה עשרה מצוות כמנוח ח"י.

במצוה הראשונה בפרשה נצטוונו לשמור על טהרת המתנות, כפי שלמדנו בפרשת במדבר, צורת החניה של עם ישראל במדבר חלקה לשלש מתנות, מחנה שכניה - שקדשותו הכי גבוהה ובו היה המשכן, סביבו מחנה לוי, ובו שכנו הלויים, ומחנה ישראל הקיפם בארבע הגלים.

במצות קדשת וטהרת המתנות מצוה התורה לשלח מן המתנות אנשים טמאים, על המצרים לצאת אל מחוץ לשלש המתנות, הנזבים רשאים לשהות במחנה ישראל אף אסורים להכנס למחנה הלויים, ושאר הטמאים רשאים אף להכנס למחנה לוי אף לא אל חצר המשכן.

חכמי המוסר למדים ממצוה זו, שגם היום שאין לנו מתנות, על כל אחד ואחד להרחיק ולשלח ממנו, את הדברים הטמאים את הגוף ואת הנפש, ולהרחיקם מאתנו שלא נטמא בהם ונשמר על נפשנו ונשמחנו בטוהרה.

הפרשה חוזרת על דיני הגזל והנשבע על שקר, שפבר נכתבו בפרשת ויקרא, כדי לחדש שני דברים בדינים אלו, וללמדנו שכאשר ירצה האדם לשוב בתשובה על חטאיו, עליו להתנדות בפיו על עונותיו.

נקרא בפרשה על דיני הסוטה, אשה אשר התנהגה שלא בצניעות הראויה והתחזקה עם איש אחר, ובעלה הזהירה שלא תעשה זאת,

בְּמִגְדָּנוֹת לְשִׁלְחֵי שִׁפּוֹת

וְהִירוֹת בְּכָבוֹד הַזּוּלָּת

אם כְּדִי לִפְגֹּעַ בְּזוּלַת אִתָּה לֹא מְשַׁנֶּה אֶת עֲצֻמָּךְ לְדוֹר חֲלָשׁ, זֹאת אוֹמֶרֶת שְׂמָה שְׂאֵתָה רוֹצֶה אִתָּה כֵּן יָכוֹל לַעֲשׂוֹת, אִם לִמָּה שְׂלֹא תִרְצֶה לֹא לִפְגֹּעַ בְּחֵבֶר, לִמָּה שְׂלֹא תִתְאַמֵּץ לִמְנוֹעַ מִמֶּנּוּ אֶפִּילוֹ הִרְגָּשָׁת בְּיָדְךָ?

הַמְשַׁגִּיחַ לֹא דִבֵּר אֶל מְלָאכִים, הוּא דִבֵּר אֶל בְּנֵי אָדָם, וְאִם הוּא תִבְעֵה אֶת זֶה, אִם בְּרוּר שְׂאֵפְשֵׁר, כָּעֵת נֹתֵר רַק לְרִצּוֹת.

הִבֵּה נִרְצָה בָּזֶה, נִכְבֵּד אֶת הַזּוּלָּת, נִשְׁמָד עַל כְּבוֹד הַחֵבֶר, כְּמוֹ שְׂאֵמְרוֹ תוֹ"ל (אֲבוֹת דְּרַבִּי נַתָּן פֶּט"ו) "יְהִי כְבוֹד חֲבֵרְךָ חֵבִיב עֲלֶיךָ כְּשֶׁלֶךְ – כִּי צִדָּד? מִלְּמַד שְׂכֵשֵׁם שְׂרוּאָה אֶת כְּבוֹדוֹ, כֵּךְ יֵהָא אָדָם רוֹאֶה אֶת כְּבוֹד חֲבֵרוֹ, וְכֵשֵׁם שְׂאֵין אָדָם רוֹצֶה שְׂיֵצֵא שֵׁם רַע עַל כְּבוֹדוֹ, כֵּךְ יֵהָא אָדָם רוֹצֶה שְׂלֹא לְהוֹצִיא שֵׁם רַע עַל כְּבוֹדוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ."

עַל כְּבוֹדְךָ אִתָּה חֵס, אִם כֵּן אִתָּה יָכוֹל לְחוּס בְּאוֹתָהּ מִדָּה לְפָחוֹת עַל כְּבוֹד חֲבֵרְךָ.

כְּאֲשֶׁר אָדָם רוֹצֶה הוּא יָכוֹל לִכְבֹּד אֶת חֲבֵרוֹ, תִּלְוִי רַק אִם הוּא רוֹצֶה, הַשְׂאֵלָה מִה גּוֹרֵם לוֹ לְרִצּוֹת, הַהֲבָנָה וְהִדְיָעָה בְּגִדָּל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת, אוֹ הַכְּבוֹד וְהַנְּגִיעוֹת הָאִישִׁים שֶׁלֹּא.

חֲסִידִים מְסַפְּרִים עַל הָאֲחִים הַקְּדוּשִׁים רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מְלִיצֶנְסֶק וְרַבִּי זִשְׁא מַאֲנִיפּוֹלִי זִכְרוֹן צַדִּיקֵם לְבָרָכָה, שֶׁבְּתַחֲלַת דִּרְכָם לֹא הִעֲרִיכוּ אֶת גְּדוּלָּתָם וְכֹאשֶׁר נִדְּדוּ בֵּין הָעֲצֵרוֹת בְּעֶרְכָם 'עֲלוֹת', אִף אִישׁ מִכְּבֹד לֹא יֵצֵא לְקִרְאָתָם לִכְבֹּדָם וְלִאֲרָחָם, וְהָיוּ מִתְאַכְסְנִים בְּבֵיתָהֶם שֶׁל פְּשׁוּטֵי עַם, אֲשֶׁר פִּינוּ לָהֶם מְקוֹם בְּמַעֲוֵם הַדָּל וְהַצָּפוּף.

לִימֵם הִתְחִילוּ הַצַּדִּיקִים לִנְהַג בְּרַבְּנוּת וְהַתְּפָרָסִם שִׁמְם וְכֹאשֶׁר הִגִּיעוּ לְאַחַת הָעֲצֵרוֹת, יֵצֵא לְקִרְאָתָם עֲשִׂיר הָעֲצִירָה וְהוֹמִינִם לְהִתְאַרֵךְ בְּבֵיתוֹ.

אָמְרוּ לוֹ שֶׁהֵם יִתְאַכְסְנוּ בְּבֵית שְׁבוּ הֵם הַתְּאַכְסְנוּ בְּעֶבֶר, וְאֵת הַסּוּסִים שֶׁלָּהֶם הֵם יִאֲכֹסְנוּ בְּבֵיתוֹ.

תָּמָה וְאִף נִפְגַּע הָעֲשִׂיר הַמְּדַבְּרִים, אִף מִיֵּד הָאֲחִים הַסְּבִירוֹ לוֹ אֶת הָעֵנָן, בָּנוּ, לֹא חָל שׁוֹם שְׁנַי, כְּמוֹ שְׂקוּדָם לֹא אִירַחַת אוֹתָנָה, גַּם כָּעֵת אֵין סִבָּה מִצַּדִּינוּ שְׂתֵּאֲרָח אוֹתָנָה, הַדֵּבֶר הַחֲזִיד שֶׁהִשְׁתַּנֵּה, אֵילוֹ הַסּוּסִים עִמָּם הִנְעֵנוּ, הֵם – הַסּוּסִים בְּעֵצָם גִּרְמוּ לָךְ לְהִתְעוֹרֵר וְלִרְצוֹת שְׁנִבּוֹא לְהִתְאַכְסֵן אֲצִלְךָ, בְּבִקְשָׁה תֵּאֲרָח אֶת הַשִּׁנַּי בְּבֵיתָךְ.

לֹא הָיְתָה זֶה נִקְמָה אוֹ הַתְּרַסָּה חֵס וְשְׁלוֹם, אֲלֹא רָצוּ הַצַּדִּיקִים לִלְמַד אֶת אוֹתוֹ יְהוּדִי פֶּרֶק בְּכָבוֹד הַזּוּלָּת.

כְּבֹד אֶת הַזּוּלָּת, לֹא אֶת הַסּוּסִים שֶׁלֹּא. כְּבֹד אֶת חֲבֵרְךָ בְּגִלָּל שְׂאֵתָה חֵבִיב בְּכָבוֹדוֹ, לֹא בְּגִלָּל שְׂאֵתָה תִתְכַּבֵּד בְּכָךְ.

אִם אֵינְךָ מִבֵּין זֹאת, בְּבִקְשָׁה – כְּבֹד סוּסִים.

הַתּוֹרָה הָאִירִיכָה מְאֹד בְּפִרְשֵׁת קִרְבָּנוֹת הַנְּשִׂאִים, כְּדִי לַתֵּת מִשְׁגַּח הַהֲבָנָה כְּלִשְׁחִי עַל חֲשִׁיבוֹת הַהִירוֹת בְּכָבוֹד הַזּוּלָּת, כֵּךְ אוֹמֵר הַמְּשַׁגִּיחַ הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק הַמְּפֹאֵל רַבִּי חֲזַקְיָאֵל לִינְשִׁטִּין זצ"ל, בְּסִפְרוֹ "אוֹר חֲזַקְיָאֵל – מִדּוֹת" (עֲמוּד קִט).

יְדוּעַ עַד כַּמָּה הַתּוֹרָה מְקַצֶּרֶת בְּדִבְרֶיהָ, עַד כְּדִי שְׂרַבִּים מְגוּפֵי הַתּוֹרָה נִלְמָדִים מִלְּשׁוֹן אוֹ אוֹת מִלָּה מִיִּתְרָתָא.

הֵנָּה בְּפִרְשָׁתָנּוּ הַעוֹסְקֵת בְּפִרְשֵׁת קִרְבָּנוֹת הַנְּשִׂאִים, מְאִירִיכָה הַתּוֹרָה אִרִּיכוּת עֲצוּמָה אֲשֶׁר בְּמִבְט שְׂחִי הַדֵּבֶר הוּא לִפְלֹא עֲצוּם, וְכִי לֹא יָכֹלָה הַתּוֹרָה לִכְתֹּב נְשִׂיא אֶחָד וְאֵת קִרְבָּנוֹ, וְלִסְיָם וְכֵן הַקְּרִיבּוֹ כִּזְוֶה כֹּל שְׂאֵר הַנְּשִׂאִים? מִדּוּעַ חוֹרֶת הַתּוֹרָה שׁוֹב עַל אוֹתָם מִלִּים אַחַת עֲשִׂרָה פְּעָמִים?

שְׂאֵלָה זֶה שׁוֹאֵל הַרְמֶפֶ"ן, וּמִתְרַץ תַּרְוִץ 'מְרַעִישׁ עוֹלָמוֹת', הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חוֹלֵק כְּבוֹד לִירֵאָיו, וְהַנְּשִׂאִים הִבִּיאוּ אֶת קִרְבָּנָם כּוֹלֵם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, וְאִם הָיְתָה תּוֹרָה מְכִירָה רַק אֶחָד מִהֶם וּמְקַצֶּרֶת בְּאַחֲרֵים, לֹא הָיָה זֶה רַק קִצּוֹר בְּפִסּוּקִים, אֲלֹא קִצּוֹר בְּכָבוֹד הָאֲחֵרִים!

אוֹמֵר הַמְּשַׁגִּיחַ, הַדִּבְרִים הִלְלוּ נוֹרְאִים לִמִּי שְׂמֵתְבוֹנוֹן בָּהֶם, עַל אִף הַחֲשִׁיבוֹת הָעֲצוּמָה שִׁישׁ לְכָל אוֹת וְתָג בַּתּוֹרָה, בַּתּוֹרָה לְהִאֲרִיךְ בְּדִבְרָה זֶה. וּמִדּוּעַ? כְּדִי לִלְמַדְנוּ דֵּבֶר אֶחָד, עַד לְהִכֵּן מְגִיעַ עֲנָן 'כְּבוֹד הַזּוּלָּת'.

וּמִכָּאֵן עֲלִינוּ לִלְמַד שְׂעַל כֹּל אֶחָד לְהוֹרֵר בְּכָבוֹד הַזּוּלָּת עַד כְּדִי מִסִּירוֹת נִפְשׁ!

אִם רַק יֵשׁ חֲשֵׁשׁ שְׂמָא תִהְיֶה לְחֵבֶר אִיזוֹ שְׂהִיא הִרְגָּשָׁת בְּיָדוֹן קִלָּה שְׂבִקְלוֹת, חֵיב הָאָדָם לְמַסֵּר אֶת נִפְשׁוֹ כְּדִי שְׂלֹא תִגִּיעַ הִרְגָּשָׁה זֶה לְחֵבֶר חֵס וְשְׁלוֹם.

וְהַמְּשַׁגִּיחַ הַקְּדוֹשׁ זצ"ל לֹא מִסְתַּפֵּק בְּכָךְ, אֲלֹא הוּא מוֹסִיף לְבִאֵר שֶׁהַתּוֹרָה דּוֹרֶשֶׁת מֵאֲתָנָה וּמִחִבָּת אוֹתָנָה, לְחַפֵּשׂ עֲצוֹת וְתַחְבּוּלוֹת כִּי צִדָּד לְהַגְבִּיר אֶת כְּבוֹד הַזּוּלָּת, אֵין דִּי בְּכָךְ שְׂלֹא נִגְרַם בְּיָדוֹן לְזוּלָּת, אֲלֹא חֵיבִים לַעֲשׂוֹת הַכֹּל כְּדִי לְהַגְבִּיר אֶת כְּבוֹד הַחֵבֶר.

שְׂלֹא תִהְיֶה טְעוּת, הַמְּשַׁגִּיחַ זצ"ל הָיָה קְדוֹשׁ וּמוֹרֵם מְעַם, אֲבָל הוּא דִבֵּר בְּשִׁיחוּתָיו אֶל בְּנֵי אָדָם, וְאִם הוּא תִבְעֵה זֹאת מִתְלַמְּדִיו, הָיָה זֶה מִפְּנֵי שְׂהוּא הִבִּין שְׂאָדָם מִסְּגָל בְּטִבְעוֹ וְיָכוֹל לְהַצְלִיחַ בְּמִשְׁמָחָה זֶה.

אֵל תִּתֵּנוּ לִיצֵר הָרַע וְלִשְׁלִיחוֹ אֶפְשָׁרוֹת לְהַשְׁמִיעַ בְּאוֹנֵיכֶם, שׁוֹזוּ תְּבִיעָה גְּדוּלָּה מִדִּי מִבְּנֵי אָנוּשׁ, זֶה אֶפְשָׁרִי וְזֶה נִתֵּן לִפְעֹל, גַּם בְּדוֹרְנוֹ שְׂהוּא דוֹר חֲלָשׁ.

לֹא מֵאֲמִינִים לִי? זֶה בְּגִלָּל שְׂלֹא חֲשַׁבְתֶּם מִסְפִּיק וְלֹא הַתְּבוֹנְנָתָם דִּי בְּדִבְרָה, הִבֵּה וְאִרְאֶה לָכֶם שְׂאֵתָם כֵּן יָכוֹלִים.

מִשְׁהוּ פִּגְעַ בְּךָ, עֲשֵׂה לָךְ עוֹל נוֹרְאִי, בְּאֵמַת הוּא לֹא בְּסִדֵּר, לְכָךְ גּוֹעֵשׁ וְנִפְשָׁךְ פְּגוּעָה עֲמָקוֹת, בְּרִאשָׁךְ מִתְרוֹצְצוֹת מִחֲשָׁבוֹת וְתַכְנִיּוֹת כִּי צִדָּד "לְהוֹחִיר לוֹ", לֹא אַחַת אִתָּה מוֹכֵן לַעֲשׂוֹת פְּעֻלוֹת הַכְּרוּכוֹת בְּמִסִּירוֹת נִפְשׁ, כְּדִי לִפְגֹּעַ בּוֹ חוֹרָה, נִכְוֵן?